

JF 日本語教育スタンダード ——Can-do の可能性——

森本 由佳子

国際交流基金は、2010 年 3 月に「JF 日本語教育スタンダード 2010」を発表した。JF 日本語教育スタンダードは、「相互理解のための日本語」を理念とし、日本語の教え方、学び方、学習成果の評価のし方を考えるためのツールである。JF 日本語教育スタンダードでは、CEFR の言語熟達度の考え方にに基づき、日本語の熟達度を「～できる」(「Can-do」) という形式の文で記述し、「みんなの Can-do サイト」で提供している。Can-do は、学習目標の設定や学習成果の評価に活用することができる。Can-do を活用することの利点として、①日本語の熟達度を客観的に把握できる、②学習目標を明確にすることができる、③日本語の熟達度や目標を他者と共有できる、の 3 点があげられる。

JF Standard for Japanese-Language Education

——โอกาสในการนำ Can-do มาใช้——

MORIMOTO Yukako

เจแปนฟาวน์เดชั่นได้เผยแพร่ 「JF Standard」 เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 JF Standard ซึ่งยึดหลักแนวคิด 「ภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเข้าใจแบบองค์รวม」 เป็นเครื่องมือในการพิจารณาวิธีการสอนภาษาญี่ปุ่น วิธีการเรียนภาษาญี่ปุ่น และวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ JF Standard ได้นำแนวคิดของ CEFR มาใช้อ้างอิง และกำหนดรูปแบบในการวัดระดับความเชี่ยวชาญในภาษาญี่ปุ่น ว่าสามารถทำอะไรได้บ้าง (Can-do) และเผยแพร่ในรูปแบบ 「みんなの Can-do サイト」 Can-do สามารถนำมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และนำมาใช้วัดผลสัมฤทธิ์ ประโยชน์ของการนำ Can-do มาใช้ มี 3 ประการ คือ 1.สามารถรู้ระดับความรู้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นได้อย่างเป็นกลางโดยไม่มีอคติ 2.สามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน 3.สามารถแบ่งปันข้อมูลในเรื่องระดับความรู้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นและเป้าหมายการเรียนรู้

日本語の助詞「ネ」のイントネーション

アサダーユット・チューシー

本研究は、日本語の会話と講演に出現した助詞「ネ」のイントネーションを、タイ語の声調を用いて分析している。イントネーション型を、平坦調1種、下降調3種、上昇調2種に分類した。

分析結果から次の点が明らかになった。助詞「ネ」に多く使用されたイントネーションは上昇調であるが、「確認要求」として使用する際に明示的な上昇調にする必要がある。明示的でない上昇調は、聞き手へ反応を求めない、「注視表示」、「同意表示」、「自己確認表示」として使用される。「注視要求」と「同意要求」の機能は、日本語教育で指導されることが多い下降調のみならず、上昇調でも使用される。しかし、下降調の方は、上昇調よりも聞き手に話題に引き込む度合いが高く、話し手が聞き手よりも情報を持っているか、または聞き手と同程度の情報を持っている場合に使用される。また、男性の発話においては、重要度の低い文節に付く間投助詞「ネ」に「32型」の下降調が頻繁に使用されることも明らかになった。

ทำนองเสียงของคำช่วย「เน」ในภาษาไทยปวน

อัมภานุท ฐศิริ

งานวิจัยชิ้นนี้ ศึกษาทำนองเสียงของคำช่วย「ネ」ในภาษาไทยปวน วิธีการวิจัยใช้การวิเคราะห์ทำนองเสียงที่ปรากฏในบทสนทนาและบทปาฐกถาโดยเปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ไทย แยกทำนองเสียงทั้งหมด 6 ชนิด คือ แบบปกติ 1 ชนิด แบบลงต่ำ 3 ชนิด แบบขึ้นสูง 2 ชนิด

ผลการวิจัยได้ข้อสรุปว่า ทำนองเสียงที่นิยมใช้กับคำช่วย「ネ」มากคือทำนองเสียงขึ้นสูง แต่ผู้พูดจะต้องออกเสียงขึ้นสูงให้ชัดเจน จึงจะเป็นการขอการยืนยันข้อมูลจากผู้ฟัง ส่วนทำนองเสียงขึ้นสูงที่ออกไม่ชัดเจน จะใช้ในหน้าที่แสดงความสนใจ แสดงความเห็นพ้อง แสดงการยืนยันข้อมูลกับตนเอง ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ไม่ต้องการการตอบสนองจากผู้ฟัง สำหรับหน้าที่เรียกความสนใจ และหน้าที่ขอความเห็นพ้องนั้น ไม่ได้มีทำนองเสียงลงต่ำอย่างเดียวยกตามที่นิยมใช้ในการเรียนการสอน แต่สามารถใช้ทำนองเสียงขึ้นสูงได้ เพียงแต่ทำนองเสียงลงต่ำนั้นมีระดับการกระตุ้นให้ผู้ฟังรับสารมากกว่า และใช้เมื่อผู้พูดมีข้อมูลมากกว่าหรือพอๆ กับผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังพบการใช้ทำนองเสียงลงต่ำแบบ 32 (เน-เอ) จำนวนมากในคำช่วย「ネ」ทำนองพยางค์ที่ไม่สำคัญ ในกลุ่มผู้พูดชาย

日本語学習者の作文産出に関わる不安要因の関連

石橋 玲子

本研究の目的は、第2言語である日本語での作文に関わる情意要因、特に不安要因を取り上げ、その実態及び成績、習熟度との関連を検討することである。タイの大学で日本語を主専攻としている中上級学習者126名を対象に作文不安に関する質問紙調査を実施し、結果を分析した。その結果、以下のことがわかった。(1)本対象者の作文不安は、作文産出不安、作文評価不安、表現志向、作文自信の4因子構造である。(2)作文の成績と作文産出不安間に負の相関があった。(3)習熟度別では、学年が上がるほど表現志向、作文自信が低下する傾向があった。(4)作文産出不安の高い学習者ほど評価不安が高く、表現志向と作文自信が低い傾向にあった。以上の結果より、第2言語である日本語の作文の授業では、学習者の作文産出不安に配慮し、評価不安を軽減する、作文への自信をつけさせるなどの工夫が必要であることが示唆される。

Factors associated with JFL Learners' writing anxiety**ISHIBASHI Reiko**

This study aimed to investigate the relationships among foreign language writing anxiety, writing achievements, and the time of learning experience. A questionnaire consisting of 19 items associated with writing anxiety was administered to 126 JFL Thai college students. The results indicated that writing anxiety consisted of four factors: foreign language writing anxiety, the fear of negative assessment, writing preference, and writing confidence, and that foreign language writing anxiety showed a significant positive correlation with the fear of negative assessment and a negative correlation with students' writing achievements. The ANOVA results demonstrated that significant differences were found between freshmen and juniors, and between sophomores and juniors in the factors of writing preference and writing confidence. The findings suggest that teachers should reduce students' writing anxiety in the classroom and help them develop increased self-confidence in their writings.

タイ高等教育の日本語教育協働現場における「成長する教師」の可能性 ——タイ人教師が経験する協働現場の実態分析からの考察——

片桐 準二、Kanokwan Laohaburanakit KATAGIRI、池谷 清美、中山 英治

本研究ではタイの大学におけるタイ人教師と日本人教師の日本語教育協働現場での【協働体験プロセス】の実態をタイ人教師の視点から分析した。研究方法には修正版グラウンデッドセオリーアプローチ(M-GTA)を利用し、タイ人教師7名に対する半構造化インタビューのスク립トを資料として、タイ人教師の経験の仮説モデルを作成した。その結果、《日本人教師の仕事観・指導観》《日本人とは違うタイ人教師の視点》から《日本人とのぶつかり》を経験して《マイナス感情》を経て『協働拒否』に至るプロセスと、『日本人の得意な指導法の認知』『譲歩・妥協で対処』『私の変化』『限定された話す時間と機会の中での対処』を経て《協働による学び》に至るプロセスがあることが分かった。そして、この《協働による学び》に至るプロセスがあることから、「完成された教師」のパラダイムにあるタイ人教師が実際の協働現場の相互作用によって「成長する教師」となり、協働現場が「学び」の場となる可能性があることを示した。

โอกาสและความเป็นไปได้ของ “การพัฒนาตัวเองของอาจารย์” ในการทำงานร่วมกันกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่นในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นระดับมหาวิทยาลัย : การวิเคราะห์จากมุมมองของอาจารย์ชาวไทยที่เคยมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่น

KATAGIRI Junji, กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คตะกิริ, IKETANI Kiyomi, NAKAYAMA Eiji

งานวิจัยนี้ศึกษา 【 กระบวนการประสบการณ์การทำงานร่วมกัน】 จากมุมมองของอาจารย์ไทยในการทำงานร่วมกับอาจารย์ญี่ปุ่นและเสนอ “สมมติฐาน” ประสบการณ์ของอาจารย์ไทยโดยใช้ข้อมูลสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างอาจารย์ไทย 7 คน และใช้ Modified Grounded Theory Approach เป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่าประสบการณ์ของอาจารย์ไทยมีสองลักษณะคือ แบบที่นำไปสู่ 『ปฏิเสธไม่ทำงานด้วย』 และ 《ได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน》 โดยจะผ่าน 《ความคิดเรื่องการทำงานและการสอนของชาวญี่ปุ่น》 《มุมมองของชาวไทยที่ต่างจากชาวญี่ปุ่น》 และส่งผลไปยัง 《 การกระทบกระทั่งกับชาวญี่ปุ่น》《ความรู้สึกลบ》ก่อนที่จะนำไปสู่『ปฏิเสธไม่ทำงานด้วย』หรือ『การรับรู้วิธีการสอนที่ชาวญี่ปุ่นถนัด』『แก้ปัญหาด้วยการประนีประนอม』『การเปลี่ยนแปลงของฉัน』《แก้ปัญหาในเวลาและโอกาสที่จำกัด》ก่อนที่จะนำไปสู่《การได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน》 นอกจากนี้ จากการค้นพบ 《การได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน》 ทำให้ทราบว่าอาจารย์ไทยที่ถูกจัดเป็น “อาจารย์ที่เสร็จสมบูรณ์ไม่ต้องเรียนรู้” มีโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะเกิด “การเรียนรู้” ในการทำงานร่วมกันและสามารถนำไปสู่ “การพัฒนาตัวเองของอาจารย์” จากการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานได้

タイ人教師と日本人教師の役割形成から生まれる「つながる」動き ——タイ国 R 大学日本語学科を例に——

香月 裕介

海外の日本語教育現場では「現地教師」「日本人教師」という区別で役割分担がなされることがよくある。しかし、両者は役割分担のもとに完全に分離されているわけではなく、何らかの形で両者が「つながる」動きが存在するのではないかと考えられる。

そこで本稿では、その「つながる」動きがどのような形で現れ、どのように現場に作用するのかを明らかにするために、タイ国 R 大学日本語学科のタイ人教師を対象にインタビュー調査を行った。そして、M-GTA(修正版グラウンデッドセオリーアプローチ)を用いて分析した結果、タイ人教師は日本人教師と【相互補完】【情報共有】を行うことによってつながろうとし、その結果、学科全体が【「固い」学科】としてまとまっていくという動きが観察された。

本分析に見られるタイ人教師のこのような動きは日本人教師との信頼関係・協働関係の構築に寄与していると考えられ、今後の海外の日本語教育現場のあり方にも示唆を与えるものである。

“การเชื่อมสัมพันธ์” จากการแบ่งหน้าที่ระหว่างผู้สอนชาวไทยและชาวญี่ปุ่น ——กรณีศึกษาภาควิชาภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัย R ในประเทศไทย——

KATSUKI Yusuke

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ มักมีการแบ่งหน้าที่ระหว่าง “ผู้สอนที่เป็นคนชาตินั้นๆ” กับ “ผู้สอนชาวญี่ปุ่น” แต่เมื่อถึงเวลาที่ทั้งสองฝ่ายต้องทำงานร่วมกัน จะไม่สามารถแบ่งหน้าที่แยกจากกันได้อย่างชัดเจน ตรงข้ามกลับน่าจะมี “การเชื่อมสัมพันธ์” ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจผู้สอนชาวไทยประจำภาควิชาภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัย R ในประเทศไทยด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษารูปแบบของ “การเชื่อมสัมพันธ์” ว่ามีลักษณะและกลไกการทำงานอย่างไร ผลจากการวิเคราะห์ด้วยวิธี M-GTA(Modified Grounded Theory Approach) พบว่า ผู้สอนชาวไทยพยายามที่จะเชื่อมโยงกับผู้สอนชาวญี่ปุ่นด้วยวิธี “เติมเต็มจุดด้อยของกันและกัน” และ “การแบ่งปันข้อมูล” ทำให้ภาควิชาดังกล่าวกลายเป็น “ภาควิชาที่กลมเกลียวเป็นปึกแผ่น”

ผลการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่า ความพยายามของผู้สอนชาวไทยได้ช่วยสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันแก่ผู้สอนชาวญี่ปุ่น ซึ่งจะมีนัยสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศสืบต่อไป

「คง(khong)」は「ダロウ」か？ ——翻訳に現れる推量表現の考察——

スィラッサナン・キャアコップチャイ

タイにおける日本語教育では、推量表現の例として「明日雨が降るだろう」がよく挙げられる。その訳は「พรุ่งนี้ฝนคงตก (phrûngnîi fǒn khong tòk)」ではないだろうか。ダロウが คง(khong) と解釈されることが多い為、คง のことをダロウと同様だと思う学習者は少なくないだろう。しかし、小説等では、คง が「ダロウ」に訳されていない場合が見られる。それは、คง とダロウの性質に違いがあると考えられる。本稿は、คง が日本語でどのように翻訳されているか、どのような用法を持っているか、ダロウと คง が対応しない部分はどこかを明らかにする為に、先行研究を踏まえてタイの小説と翻訳版を対象として調査し、分析した。その結果、คง はダロウと同様ではないことが明らかになった上に、ダロウが対応しない問題は一人称制限が要因であると考えられた。また、คง は、「主観的な推量」と「間接的な証拠からの推量」に分けられ、談話上の派生的な用法として、「断定回避」、「自話の締め」、「婉曲的な断り」、「願望」の4つが見られる。

“คง” คือ “อะไร” หรือ ——สำนวนการคาดคะเนที่พบในการแปล——

ศิริสนันท์ เกียรติกอบชัย

ตัวอย่างสำนวนการคาดคะเนในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของผู้ศึกษาชาวไทยที่ถูกยกขึ้นมาใช้กันบ่อยคือ “明日雨が降るだろう” ที่แปลว่า “พรุ่งนี้ฝนคงตก” เนื่องจากคำว่า “อะไร” นั้นมักจะถูกตีความเป็นคำว่า “คง” จึงทำให้ผู้ศึกษาอาจจะเข้าใจว่า “อะไร” นั้นเทียบเท่ากับ “คง” แต่เรายังพบเห็นนิยามที่มีการแปลจาก “อะไร” เป็นสำนวนอื่นนอกเหนือจาก “คง” ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามันเป็นเพราะคุณสมบัติที่ต่างกันของสองสำนวนนี้ เพื่อจะศึกษาว่า “อะไร” ถูกแปลเป็นสำนวนต่างๆอย่างไร มีการใช้อย่างไร และ ไม่เหมือน “คง” ในส่วนใดนั้น บทความนี้ได้ใช้นิยามและนวนิยายฉบับแปลนั้นๆ ในการสำรวจศึกษา ซึ่งนอกจากจะพิสูจน์ได้ว่า “อะไร” ไม่เทียบเท่า “คง” แล้ว ยังสันนิษฐานได้ว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ “อะไร” ไม่สามารถแปลเป็น “คง” ได้นั้นคือ ข้อบังคับเรื่องบุรุษที่1ของ “อะไร” อีกทั้งยังสามารถแบ่งการคาดคะเนของ “คง” ได้เป็น “การคาดคะเนโดยความรู้สึกส่วนตัว” และ “การคาดคะเนโดยใช้หลักฐานแวดล้อม” สำหรับกลวิธีในการสนทนานั้นยังพบ “คง” ในกลวิธีทั้ง4 คือ “การหลีกเลี่ยงการยืนยันของตน” “การปิดการสนทนาของตนเอง” “การปฏิเสธทางอ้อม” “การแสดงความหวัง”

日本語能力と日本語学習動機づけの関係 ——タイ人大学生を対象にして——

宇都木 隆寿

本稿は、タイ、バンコクの大学で日本語を専攻している大学生 90 名を対象に、日本語能力と動機づけの関係を因子分析、分散分析、Tukey 法による多重比較によって検討した。分析の結果、以下のことがわかった。(1)因子 1「道具的動機づけ」因子 2「日本理解志向」因子 3「好奇心、興味」因子 4「誘発的志向」因子 5「日本語学習への興味」の 5 因子が抽出された。(2)日本語能力によって分けた 3 群を条件とした分散分析の結果、動機づけ全体、「道具的動機づけ」、「好奇心、興味」、「日本語学習への興味」に有意差が認められ、Tukey 法による多重比較を行った結果、これらの因子では下位群と中位群の動機づけには有意差はなく、下位群と上位群、また中位群と上位群の動機づけには有意傾向が認められ、上位群の方が動機づけが低かった。以上より、初中級学習者と比較すると上級学習者の動機づけが低いことが明らかになり、上級学習者をさらなる高みへと動機づける方法について検討する必要性が示唆された。

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถภาษาญี่ปุ่นและแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ——กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยชาวไทย——

UTSUGI Takatoshi

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น และแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น โดยให้นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครจำนวน 90 คนเป็นกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ วิเคราะห์ความแปรปรวนและวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีของ Tukey เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นมี 5 ประการคือ 1.แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ 2.ความตั้งใจที่จะเข้าใจภาษาญี่ปุ่น 3.ความชอบ 4.แรงจูงใจภายนอก 5.ความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ซึ่งแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ , ความชอบ และความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นนั้นมีผลต่อความสามารถภาษาญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นแล้วพบว่า กลุ่มผู้มีความรู้ระดับสูงมีแรงจูงใจดังกล่าว ต่ำกว่ากลุ่มผู้มีความรู้ระดับต่ำและระดับกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ไม่ปรากฏความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มผู้มีความรู้ระดับต่ำและระดับกลาง จึงอาจกล่าวได้ว่าควรมีการศึกษาวิธีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนที่มีความรู้ในระดับสูงเพื่อพัฒนาระดับความสามารถต่อไป

タイ中等教育における日本語学習意欲を高める要因と学習行動との関係
——日本語教師の日本語指導時の内発的動機づけ要因——

吉川 景子

本研究では、タイの高校生の日本語学習意欲を高める要因と学習行動について調査し、両者の関係を検証した。

調査の結果、タイの高校生の日本語学習意欲を高める要因には「関係性・有能感・日本体感」、「日本語学習内容」の2つの因子が見られた。内発的動機の構成要素である「関係性」と「有能感」が含まれていることから、タイの中等教育における日本語学習では内発的動機付けが重要な要因であることが示された。また、日本語学習意欲を高める要因と学習行動との重回帰分析の結果、「日本語の授業がよく分かったとき」、「日本語コンテストがあるとき」、「日本語の授業やイベントなどで日本人と触れ合う経験をしたとき」が特に学習行動に影響を及ぼしていることがわかった。このことから、学習者のレベルやニーズに合わせた指導や、地域の日本人とのネットワーク作りの重要性が示唆された。

**The Relationship between Factors in Increasing Motivation to Learn Japanese
Language and Learning-action at Secondary Schools in Thailand**
——Factors in Intrinsic Motivation While Teaching Japanese Language——

YOSHIKAWA Keiko

This study aims to examine the relationship between factors in increasing motivation to learn Japanese language and learning-action of high-school students in Thailand. The results indicated that factors in increasing motivation to learn Japanese language were composed of 2 factors as “Relatedness, Competence, Experience of Japan” and “Contents of Japanese language study”. “Relatedness” and “Competence” which composed intrinsic motive were included, therefore, it was suggested that intrinsic motivation was an important factor for Japanese language study at secondary schools in Thailand. The result by multiple regression analysis indicated that especially these factors as “when I understand the Japanese language class”, “when we have a Japanese language contest”, and “when we contact with Japanese people in the class or events” affected learning-action. The results suggested the importance of instruction based on learners’ level and needs, and networking with Japanese people in the local area.

文字指導における書道活動
——タイ人日本語学習者への文字群指導を通して——

林 朝子

文字指導の際に書道を取り入れた結果、学習者の文字に対する意識と書く文字に変化が表れたことを基にし、文字指導時の書道活動の有効性を提示する。

文字を手で書くこと（書字）を一つのコミュニケーション手段と位置づけ、相手が“読みやすい”文字を書くことが重要と考える。しかし、学習者・教師自身が書字の意義を十分に理解した上で、書字学習や指導を行っているとは言い難い。

今回の実践では、漢字仮名交じりの文字群（5文字）書字を対象とした。文字群を対象とすることで、「中心の揃え方」や「文字の大きさ」などに対する学習者の意識がより明確になった。結果として、学習者は、日本人が感じている文字に対する意識とは異なる意識で書字していることも明らかになった。

A Practical Study of Calligraphy in Teaching Japanese Characters
——Through Teaching a Sequence of Characters to Thai Learners——

HAYASHI Asako

This study aims to reveal effectiveness of calligraphy in teaching Japanese characters. Both teachers and learners are considered not to attach importance on teaching and learning Japanese characters. But writing characters in clear hand is so important as a means of communication to convey what they want to tell.

In this practice learners were required to write a sequence of characters“5 characters consisted of Kanji and Hiragana characters” by writing brushes. Writing 5 characters by brushes could make learners be conscious of “centering of characters”, “size of characters” and so on. And as a result, this study points out that the consciousness of learners against significance of writing characters is different from those of Japanese.

表やグラフに関わる日本語能力の育成を目指して ——中級聴解・会話クラスでの実践報告——

松田 佳子、田渕 七海子

本稿は、2010年6月～9月にタイの国立大学で行われた学部3年生中級対象の「日本語聴解・会話3」の実践報告である。授業では、「中級段階の聴解・会話能力の育成」と並行させながら、「口頭発表能力（表やグラフに関わる日本語能力）の育成」を目指した。教材作成では、学生に身近な話題を選択し、ディスカッション資料や聴解練習に表やグラフなどの客観的資料を取り入れること、さらに、理解から産出への段階的な学習になるよう工夫した。学習者への質問紙調査の結果からは、教材が分かりやすく、授業で得られたものがあつたと考える学習者がいる一方で、難しさを感じつつ学習していた学生もいたことが明らかとなった。このことから学習者の口頭発表能力の育成を意識した授業をデザインする際には、長期的で継続的な視点が必要であろう。

การพัฒนาความสามารถภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับตารางและแผนภาพ ——รายงานการปฏิบัติจริงในชั่วโมงการฟังและสนทนาชั้นกลาง——

MATSUTA Yoshiko, TABUCHI Namiko

รายงานนี้เป็นรายงานการปฏิบัติจริงในวิชา “การฟังพูดภาษาญี่ปุ่น 3” ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน ค.ศ. 2010 โดยผู้เรียนเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่3 ในมหาวิทยาลัยรัฐบาลภายในประเทศไทย และมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นระดับกลาง วิชานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการ “พัฒนาความสามารถด้านการฟังและการสนทนาชั้นกลาง” ไปพร้อม ๆ กับการ “พัฒนาความสามารถด้านการนำเสนอด้วยปากเปล่า (ความสามารถภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวกับตารางและแผนภาพ)” โดยในการจัดทำเอกสารประกอบการสอน ผู้สอนได้เลือกหัวข้อที่ใกล้ตัวนักศึกษาและใช้เอกสารซึ่งมีความเป็นภาวะวิสัย เช่น ตารางและแผนภาพในการจัดทำเอกสารเพื่อการอภิปรายและฝึกหัดการฟัง นอกจากนี้ ยังได้พยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจากการทำความเข้าใจแล้วจึงถ่ายทอด จากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยแบบสอบถามพบว่า มีทั้งผู้เรียนที่เห็นว่าเอกสารการสอนเข้าใจง่ายและได้ประโยชน์จากการเรียน และผู้เรียนที่รู้สึกถึงความยากในการเรียน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ในการออกแบบวิชาเรียนที่คำนึงถึงการพัฒนาความสามารถด้านการนำเสนอด้วยปากเปล่าของผู้เรียน จำเป็นต้องมีมุมมองในระยะยาวและต่อเนื่อง

タイで求められるホテルビジネス用日本語 ——日本人観光客へのアンケート調査に基づいて——

中井 雅也、千葉 真人

本調査の目的は、(1) 日本人観光客 (JT) が宿泊するホテルにおける日本語使用の現状、(2) JT がホテルに対して求める日本語使用場面とレベルの 2 点を明らかにすることである。JT 641 名に対する質問紙調査の結果、以下の 3 点が明らかになった。(1) JT は「外国だから日本語が通じないのは仕方がないが、日本語が通じたら嬉しい」と考えている。ただし、必ずしも日本人スタッフである必要はなく、日本語ができるタイ人スタッフも重要だと考えている。(2) JT が実際に利用している施設・サービスはフロント、レストラン、部屋の掃除が多い。日本語が通じた施設・サービスはフロントとレストランが多いが、JT はこれ以外に観光相談やトラブルが起きた際に日本語が使えたらいいと考えている。その際のタイ人スタッフの日本語は丁寧でなくてもいいから意思疎通ができてほしいと考えている。(3) 日本語を使いたいと考えている JT の特徴としては「50 代以上、グループ旅行、ホテルのランクが 4 つ星か 5 つ星、宿泊日数が 3-6 泊」である。

ความต้องการในการใช้ภาษาญี่ปุ่นของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่โรงแรมในประเทศไทย ——จากการสำรวจแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น——

NAKAI Masaya , CHIBA Masahito

วัตถุประสงค์ของการสำรวจในครั้งนี้คือ 1.สภาพปัจจุบันในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในโรงแรมที่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น (JT: Japanese Tourist) เข้าพัก 2.ความต้องการของ JT ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นที่โรงแรม และระดับการใช้ภาษาญี่ปุ่นของพนักงานชาวไทย จากผลการสำรวจ JT จำนวน 641 คน แสดงให้เห็นว่า 1.JT ยอมรับว่าพวกเขาไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาญี่ปุ่นได้ เพราะพวกเขาเป็นชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ถ้าพนักงานสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ก็จะเป็นเรื่องที่ดี แต่ทว่า JT คิดว่า ไม่จำเป็นจะต้องเป็นพนักงานชาวญี่ปุ่น พนักงานชาวไทยที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ก็เป็นพอ 2. พนักงานบริการที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ส่วนใหญ่ คือ พนักงานที่ให้บริการในส่วนประชาสัมพันธ์ ภัตตาคาร และการทำความสะอาดห้องพัก แต่เนื่องจาก JT นั้นคิดว่า ถ้าสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้นอกจากนี้ เช่น ในกรณีเกิดปัญหาหรือต้องการปรึกษาเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวได้นั้นก็จะดี ซึ่ง ณ ตอนนั้น พวกเขาเพียงต้องการให้พนักงานชาวไทยเข้าใจถึงความต้องการ และปัญหาของพวกเขามากกว่าที่จะต้องพูดภาษาญี่ปุ่นแบบสุภาพ 3.ลักษณะเฉพาะของ JT ที่ต้องการใช้ภาษาญี่ปุ่น คือ ผู้มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป มาเป็นคณะ ที่พักในโรงแรม 4 หรือ 5 ดาว และ ที่เข้าพัก 3-6 คืน

タイの中等日本語教師教育と Education Professional Standards ——現場の教員の視点から見た意義と問題——

西野 藍、太原 ゆか、内田 陽子

タイでは、2005年に初・中等教員の「Education Professional Standards」(以下EPS)が公布され、全教員の専門職的職能評価の基準となっている。本調査の目的は、EPSをタイの中等日本語教師教育に生かすため、EPSが現場の教員にどう受け止められているかを確認し、意義と問題を考察することである。調査は、中等日本語教員約90名に対する質問紙調査と任意抽出した教員に対するインタビューとで行った。質問紙はEPSの「知識に関するスタンダード」をアメリカのINTASC標準(當作2003)と突合せ、言語教育に関連すると考えられる6項目から16能力記述文を抽出し、各能力文についての認識を問うた。その結果、EPSの示す専門能力が日本語力と同様に重視されていることが分かった。EPSを通して現場の教員に専門能力の意識が生まれていることがその意義として認められる。一方、日本語教員がおかれている現状では対処できない項目もあることが問題として挙げられた。今後は、教育政策と関連した具体的な支援方法の検討が必要であろう。

การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ——ปัญหาและความสำคัญจากมุมมองของครูผู้สอน——

NISHINO Ai, TAHARA Yuka, UCHIDA Yoko

หลังจากประกาศมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (EPS) พ.ศ.๒๕๔๘ นั้นเป็นมาตรฐานเพื่อประเมินความสามารถอย่างมืออาชีพของครู งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความคิดเห็นของครูและศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความสำคัญของEPS. โดยใช้แบบสอบถามครูมัธยมศึกษาประมาณ 90 คน เกี่ยวกับมาตรฐานสาระความรู้ โดยเปรียบเทียบมาตรฐานสาระความรู้ของEPS กับมาตรฐานINTASC ของอเมริกา แล้วเลือกสมรรถนะ 16 ข้อให้เป็นข้อคำถาม จากนั้นสัมภาษณ์ครูโดยเลือกจากประสบการณ์ อายุ เป็นต้น จากผลการสำรวจเห็นว่าครูให้ความสำคัญสมรรถนะของ EPS เท่ากับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีนัยสำคัญว่า EPS ช่วยให้ครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่น ตระหนักถึงความสามารถอย่างมืออาชีพของครู อีกด้านหนึ่งที่นำเสนอ คือมีสาระความรู้ที่ครูไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ในอนาคตจะต้องมีการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษา

多国間ネットワークによる遠隔交流の実践 ——新たな学習環境作りをめざして——

吉田 直子

2009 年度後期、チェンマイ大学日本語学科では多国間ネットワークによる遠隔交流プロジェクトに参加し、日本ほか様々な国で日本語を学習している大学生と交流する機会を得た。

海外における日本語学習者の多くは制約された学習環境の中で日々学習しており、教師には日本語を実際に使用するためのリソース活用や場面設定などの学習環境作りが求められている。本校においても、これまで教師以外の日本人リソースを利用した活動を行ってきたが、今回は世界 7 カ国の大学にまたがる、日本語母語話者も含め、多様な文化背景を持った日本語学習者同士の協働学習という点で新しい実践となった。

このような活動の試行は日本語教育における文化理解教育のあり方、多国間ネットワークというリソースを利用した学習環境作りについて考える上で有益なものであった。本稿ではこの教育実践例について報告する。

การแลกเปลี่ยนทางไกลโดยไกลเบิ้ลเน็ตเวิร์ค ——เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรูปแบบใหม่——

YOSHIDA Naoko

ปลายปีค.ศ. 2009 สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนทางไกล (Remote Exchange Project) ที่จัดขึ้นโดยไกลเบิ้ลเน็ตเวิร์ค และทำให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่เรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในหลายประเทศนอกเหนือจากประเทศญี่ปุ่น

การปฏิบัติในครั้งนี้ นับว่าเป็นการปฏิบัติรูปแบบใหม่สำหรับสาขาวิชาฯ ซึ่งผู้ร่วมโครงการมีทั้งนักศึกษาชาวญี่ปุ่นและนักศึกษาที่เรียนภาษาญี่ปุ่นจากมหาวิทยาลัยใน 7 ประเทศทั่วโลก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (collaborative learning) ในกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการที่มีภูมิหลังวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพิจารณาด้านการเรียนการสอน วัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น รวมไปถึงการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ในบทความนี้ จะเป็นรายงานเรื่องตัวอย่างการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง

作文で表現力を高めるための副教材の考案
——タイの大学生のインタビュー調査から——

鹿目 葉子

本研究の対象である大学3年生に後期（11月～2月）の作文の授業開始前、作文の授業について質問をしたところ、自分の考えを自分の言葉で表現する仕方がいまだにわからないという現状にあることがわかった。この現状の解決を問題意識とし、TQF:HEd（Thai Qualifications Framework for Higher Education）および作文に関する先行研究から得られた要件を考慮して、作文の授業を組み立て実施した。実施後、対象者に作文の授業および作文を書くためのストラテジーについてインタビューをした結果、授業における改善点および対象者自身に考察力・発想力・語彙力が足りないことがわかった。

そこで、作文の授業の改善および考察力・想像力・語彙力を養うことを目的として、副教材用シートを作成することを試みた。副教材は、久保田(2003)の構成主義の考えや梅田(2005)の自律学習の考えも参考にして作成しており、授業内および授業外で使えるようになっている。

Approach to enrich skills in Japanese writing
——A study with interviews from Thai college students——

KANOME Yoko

After interviewing 3rd level college students majoring in Japanese language, we found that students are unable to express their thoughts in the Japanese written language. To resolve this issue, we developed and implemented a Japanese writing class based on TQF:HEd (Thai Qualifications Framework for Higher Education). After classes were completed, we conducted interviews with Thai students regarding the Japanese writing class and strategies on writing Japanese. As a result, we found the courses need improvement, and the students are lacking consideration, imagination and vocabulary.

Therefore, the objective of the writing class was to create a supplemental material to enrich consideration, imagination and vocabulary. The material references Constructivism by Kubota(2003) and Autonomy learning by Umeda(2005) and can be used during and outside class hours.